

рѣшително съ цѣль за бой, тъй като тактическитѣ прѣимущества оставали занего единственно сръдство за одържане на успѣха, толкозъ по вече, че прусскитѣ войски сжщо толкова значително прѣвѣсхождали войскитѣ на съюзницитѣ по тактическото устройство, движимостъта и способността за маневриране, колкото самъ Фридрихъ прѣвѣсхождалъ съюзнитѣ полководци по искусството за употрѣблението на войскитѣ въ боя.

Тъй щото въ войнитѣ на Фридриха, особено въ седмогодишната, всичкитѣ причини, всичкитѣ обстоятелства съдѣйствували за това, щото да направятъ тѣзи войни и дѣйствията въ тѣхъ много по рѣшителни, отколкото били войнитѣ въ края на XVII и началото на XVIII столѣтие и военнитѣ дѣйствия въ тѣхъ, — сжщо и за това, щото да направятъ боя отново прѣдмѣтъ отъ първостепенна важность, а дѣйствията противъ крѣпоститѣ, магазинитѣ и съобщенията на армиятѣ съ тѣхъ — второстепенни сръдства.

Причинитѣ за успѣхитѣ на Фридриха били почти за всичкитѣ му съвременници загадка, за тѣхъ сждили твърдѣ различно и, подобно на причинитѣ за успѣхитѣ на Густавъ-Адолфа, тѣ почти отъ всички били истълкувани лъжовно. Нѣкои отъ съвременницитѣ на Фридриха ги търсили и намирали единственно въ прѣвѣсходството на тактическото устройство на прусскитѣ войски — прѣвѣсходство, което се заключавало обаче не въ самата сжщность на образованието, обучението, строя и начина на дѣйствията на войскитѣ, но въ дрѣболиитѣ на облѣклото, въоръжението, обучението, рѣда на службата и др. т., на които всички слѣпо и рабски подражавали, макаръ тѣ никакъ да не били първостепенни и най важни.

Други търсили причинитѣ за успѣхитѣ на Фридриха въ самия начинъ на дѣйствията му и водението на войната отъ него. Вниманието на този родъ изслѣдователи било обърнато прѣимущественно на тѣзи случаи, когато Фридрихъ сполучливо дѣйствувалъ противъ съобщенията на противницитѣ си и безъ бой одържалъ значителни и важни успѣхи. Такъвъ родъ дѣйствия, освѣтъ гдѣто били твърдѣ забѣлжителни по резултатитѣ си, но най много отъ всички други се съгласували още и съ по напрѣшния начинъ за водението на войната, отъ който, по причина на силната къмъ него привѣрзанность, никой не искалъ и не можалъ още да се откаже, и за това служили единъ видъ ново потвърждение за прѣимущественната, първостепенна важность на дѣйствията противъ неприятелскитѣ съобщения и за охранението на своитѣ, въ време на война.

Мнозина обърнали внимание и на тѣзи случаи, въ които прусскитѣ войски, съ расположението си на голѣмо пространство въ малки отряди, успѣвали да спиратъ много по силенъ противникъ. Безъ да вникнатъ въ сжщностьта на този родъ дѣйствия, безъ да взематъ въ съображение, че прусситѣ само тамъ съ полза употрѣбвявали такова расположение, гдѣто съ малки сили се намирали въ необходимостъ да задържатъ прѣвѣсходящитѣ сили на неприятеля, като избѣгвали рѣшителнитѣ дѣйствия, гдѣто мѣстностьта способствувала за такова расположение и гдѣто при това самъ неприятеля се располагалъ по сжщия начинъ, тѣ въ тѣзи случайни и частни дѣйствия именно и виждали главнитѣ причини за успѣхитѣ на Фридриха.

Малцина само умѣли, като Ллойда, да отгадаятъ, че истинскитѣ причини за успѣхитѣ на Фридриха се за-